

ПОБУДОВА УРОКУ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Урок виробничого навчання включає діяльність майстра по трьом основним напрямкам:

- Підготовка
- Планування
- Розробка методики проведення уроку та її здійснення

ПІДГОТОВКА ДО УРОКУ

Включає реалізацію трьох основних етапів:

- ◆ Особиста підготовка майстра
- ◆ Підготовка матеріально-технічного та дидактичного оснащення уроку
- ◆ Підготовка учнів до роботи

I. Особиста підготовка майстра починається з вивчення та аналізу документів, які визначають зміст виробничого навчання (кваліфікаційні характеристики, навчальний план, програми) та місце уроку в темі, яка вивчається (у відповідності з планом навчання групи на місяць).

На даному етапі важливим є також вивчення технічної довідкової літератури, науково-технічних видань за профілем професії (спеціальності), методичної та психолого-педагогічної літератури.

Крім того, майстер виробничого навчання вже на цьому етапі підготовки до уроку повинен володіти матеріалом про новий, а також передовий досвід, сучасних досягнень науки і техніки в галузі виробництва, технологій навчання.

II. Підготовка матеріально-технічного та дидактичного оснащення уроку.

Цей етап роботи складається з вирішення питань, які майстер вирішує, виходячи з декілька положень:

1. Організаційно-технічні питання по забезпеченню уроку у відповідності до теми, яка вивчається: інструменти, матеріали, заготовки, сировина тощо.
2. Підготовка робочого місця майстра з метою підвищення рівня управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Перевірка готовності до роботи ТЗН, наочні посібники, наявність і готовність обладнання, зразки робіт, технічної та технологічної документації.
3. Підготовка робочих місць учнів, виходячи з вимог, щодо створення сприятливих та безпечних умов праці. Наявність та справність робочого інструменту, устаткування, засобів захисту при роботі в небезпечних умовах, облік

- фізіологічних особливостей учнів та робіт, які виконуються (зріст, освітлення, складність, безпечність робіт).
4. Підготовка дидактичного оснащення уроку вимагає наявності або розробки зразків робіт, які виконуються, інструкційні картки при виконанні трудових операцій, інструктивно-технологічні карти при виконанні складних робіт, роздаткового дидактичного матеріалу (карки-завдання різних типів, тематичні кросворди, тести, тощо), слайдів, кодограм, аплікацій, магнітних стрічок, інструкційно-логічних схем для здійснення міжпредметних зв'язків на уроках.

ПЛАНУВАННЯ УРОКУ

Планування уроку проводиться на основі той роботи, яка передувала, яку зробив майстер раніше по визначенню змісту уроку, вичленення основоположних трудових прийомів і операцій, які відображають зміст конкретного уроку.

Виходячи з логіки системи передачі знань, за якою на кожному навчальному занятті здійснюється процес навчання, розвитку і виховання учнів, майстер здійснює і конкретизує для уроку навчальну мету та її основні задачі, розвиваючу мету і задачі, виховну мету і задачі.

Вам пропонуються деякі методичні рекомендації щодо постановки мети та задач .

Навчальна мета

Навчальна мета – основна на уроці. Її визначення та формулювання знаходяться в прямій залежності від змісту, типу і виду уроку.

В залежності від дидактичної мети та задач навчання можливо визначити такі типи і види уроків виробничого навчання:

1. Уроки формування початкових знань та навичок.
2. Закріплення і удосконалення раніше отриманих знань та навичок і формування професійних вмінь.
3. Уроки контролю та перевірки рівня професійних знань, навичок та вмінь, які були сформовані.
4. Уроки виконання трудових прийомів та операцій.
5. Уроки виконання комплексних робіт.
6. Уроки виконання перевірочних робіт.
7. Уроки виконання робіт в нових технологічних умовах.
8. Тощо

В залежності від типу або виду уроку можливі різні види навчаючої мети:

Тип та вид уроку (№№)	Навчальна мета
(1);(4)	Формування початкових знань та навичок по виконанню трудових прийомів (.....назва трудової операції)
(1);(5);(6)	Формування початкових знань та навичок по виконанню трудових прийомів (.....назва комплексної або перевіркової роботи)
(2);(4);(5);(6)	Закріплення і удосконалення отриманих знань та навичок виконання трудових прийомів (операцій, робіт) та формування професійних знань, навичок та вмінь при виконанні(назва виду роботи)
(3);(4);(5);(6)	Здійснення контролю та перевірки рівня професійних знань, навичок та вмінь при виконанні(назва виду робіт)

При визначенні навчальних задач ми повинні пам'ятати, що навчальна мета – це кінцевий результат, до якого необхідно пориватися на даному уроці. Навчальні задачі – кроки реалізації цієї мети. Виходячи із змісту, особливостей уроків, можна вичленити чотири основні навчальні задачі, реалізація яких на кожному занятті буде основним універсальним засобом навчальної мети.

Навчальні задачі

Навчити учнів:

1. Організації робочого місця
2. Правильної технологічної послідовності виконання трудових прийомів, операцій, робіт.
3. Здійсненню контролю та самоконтролю якості робіт, які виконуються, і учнівських норм часу (якщо вони є на даний вид робіт)
4. Додержання санітарно-гігієнічних норм, безпеки праці та пожежної безпеки при виконанні робіт.

Розвиваюча мета

Є логічним продовженням навчальної мети. Її характерною особливістю є те, що розвиваюча мета включає розвиток знань і практичних вмінь на основі сучасних досягнень науки і техніки в галузі виробництва, високих професійних знань, передового виробничого досвіду, високих професійних навичок, творчого відношення до праці, вміння аналізу і синтезу теоретичних знань з практичної і технологічної діяльності.

Розвиваючи задачі конкретизують, які саме досягнення науково-технічного прогресу будуть використовуватися на даному уроці (нова сировина, матеріали, засоби виробництва, технології), який передовий виробничий досвід буде вивчатися, які високі професійні якості будуть розвиватися на цьому рівні виробничого навчання.

Виховна мета

Вона є в якому-то ступені “потайливою” і “законспірованою” метою для учнів. Майстер повинен пориватися до такого рівня виховного впливу на учнів, щоб вони не могли здогадатися, що їх спробують виховувати.

При визначенні виховної мети, ми повинні виходити з того, що виховання учнів на уроках виробничого навчання здійснюється в процесі продукційної праці в частині виготовлення матеріальних цінностей.

Виходячи з цього, головна виховна мета на уроках виробничого навчання повинна бути спрямована на виховання у учнів свідомого відношення до праці.

Такі важливі якості, як розуміння важливості обраної професії, раціональне використання робочого часу, бережливе відношення до втрати матеріалів тощо – це головні виховні задачі, реалізація яких майстром планується на кожному уроці.

Ми повинні розуміти, що виховання учнів – це процес багатоплановий, багатоаспектний, розрахований на перспективу.

Неправомірним з’являється категоричність до постановки виховної мети та задач у формі: “виховати”, “сформувати”. Потрібно планувати: “виховання”, “формування”

Безпосереднє планування ходу уроку виробничого навчання розподіляється на три головні, але взаємопов’язані частини:

1. Вступного інструктажу
2. Поточного інструктажу
3. Заключного інструктажу

Загальні рекомендації

План уроку виробничого навчання є робочим документом майстра. Обов’язкової (універсальної) форми плану уроку – немає. Але деякі методичні положення ми повинні враховувати.

Кількість часу на основні структурні елементи уроку виробничого навчання визначає майстер в залежності від змісту роботи, яка планується, місця та часу теми, типу та виду уроку. Але на самостійні тренувальні вправи учнів *(поточний інструктаж) повинно бути відведено не менше 80 % навчального часу.

При цьому необхідно пам’ятати – це урок виробничого навчання.

Вам пропонується **ПРИБЛИЗНА** структура плану уроку виробничого навчання (починаючи з "Ходу уроку")

ХІД УРОКУ:

I. Організаційний момент (2-3 хв.)

1. Перевірка наявності учнів
2. Перевірка готовності групи до занять
3. Рапорт старости групи

II. Вступний інструктаж (45 хв.)

1. *Повідомлення теми та мети уроку (3-5 хв.)*
2. *Повторення та закріплення раніше вивченого матеріалу (5-10 хв.)*

- Демонстраційні тренувальні вправи
- Перелік запитань до вправ
- Наочні посібники, ТЗН, які застосовуються при повторенні кожного запитання
- Здійснення міжпредметних зв'язків при повторенні
- проблемні ситуації та запитання при повторенні

3. Формування нових професійних знань, навичок та вмінь (25-30 хв.)

- Перелік запитань по новому матеріалу
- Дидактичне оснащення запитань, які вивчаються (перелік плакатів, інструкційних карт, слайдів. Зразків робіт, тощо)
- Здійснення міжпредметних зв'язків по кожному запитанню (Спецтехнологія: Тема....., Матеріалознавство: Тема
- Демонстраційні вправи та методика їх показу
- Проблемні запитання та ситуації.

4. Закріплення нового матеріалу шляхом демонстраційних вправ (3-5 хв.)

5. Інструктування про безпечні умови праці та розподіл учнів по робочих місцях (3-5 хв.)

III. Поточний інструктаж та самостійні вправи учнів

1. Обхід (9.00-9.30) Цільовий практичний (вид обходу)

Задачі обходу:

- ◆ Організація робочих місць
- ◆ Правильна технологічна послідовність виконання роботи на першопочатковому етапі
- ◆ Здійснення самоконтролю
- ◆ Безпечні прийоми праці

2. Обхід (10.00-10.30) Цільовий, індивідуальний

Задачі обходу:

- Правильність організації роботи учнями (прізвища учнів)

- Самоконтроль якості роботи (прізвища учнів)
- Безпечні умови праці (прізвища учнів)

3. Обхід (11.00-11.30) Комплексний обхід

Задачі обходу:

- Організація роботи в групі учнів (прізвища)
- Самоконтроль якості роботи в групі і у учнів (прізвища)
- Безпечні прийоми праці в групі та у учнів (прізвища)

11.45 – 12.00 – **Фізкультпауза (через кожні 50 хв.)**

4. Обхід (12.20-13.00)

Задачі обходу:

- Правильна технологічна послідовність виконання роботи в групі та у учнів. (прізвища)
- Самоконтроль якості роботи на завершальному етапі і виконання норм часу в групі та у учнів. (прізвища)
- Безпечність праці на завершальному етапі
- Збір інформації для заключного інструктажу

IV. **Заключний інструктаж** (15 хвилин)

- ◆ Підведення загальних підсумків заняття
- ◆ Аналіз та обговорення типових помилок
- ◆ Якість виконаних робіт та виконання норм часу
- ◆ Домашнє завдання
- ◆ Підготовка матеріально -технічної бази до наступного заняття.

При виконанні складних комплексних робіт рекомендується планувати та проводити розкладені та вступні та поточні результати, в залежності від кількості трудових операцій, які виконуються на конкретному уроці.

Приблизна структура плану такого уроку:

Перший вступний інструктаж (5-10 хв.)

1. Організація робочого місця
2. Правильна технологічна послідовність виконання першої операції
3. Самоконтроль якості роботи
4. Безпечні прийоми праці

Перший поточний інструктаж і самостійні вправи учнів (1 год.)

Далі плануються види обходів для здійснення контролю та надання допомоги при виконанні першої трудової операції.

Після виконання першої трудової операції планується та проводиться скорочений другий інструктаж по виконанню наступної трудової операції та поточний інструктаж по виконанню цієї операції.

Заключний інструктаж проводиться загальний для всієї групи.

Заключний методичний інструктаж (для майстра)

Пом'ятайте, що:

1. Підготовка до уроку починається з кваліфікаційної характеристики, навчального плану і програми виробничого навчання.
2. При визначенні змісту уроку майстер повинен вичленити всі трудові прийоми, якими учні повинні оволодіти.
3. При визначенні мети та задач необхідно враховувати зміст уроку, час вивчення теми, типів та видів уроків виробничого навчання.
4. Основу вступного інструктажу повинні складати демонстраційні тренувальні вправи. Все останнє – допоміжне.
5. Цільові практичні – для контролю за безпосередньою практичною діяльністю окремих учнів, які потребують додаткового контролю та допомоги (слабкі учні, учні, які виконують найбільш складні роботи); комплексні – залучення двох вище названих.
6. Необхідно додавати більше самостійності учням при виконанні робіт і менш займатися дрібною опікою.